

RIL 107-2022

**Rakennusten
veden- ja kosteuden-
eristysohjeet**

RILin julkaisuilla on oma kotisivu, joka löytyy osoitteesta www.ril.fi/kirjakauppa ko. kirjan kohdalta. Sinne on koottu tiedot julkaisun painoksista sekä mahdolliset lisäinformaatiot.

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:
RIL ry

MYynti:
RIL ry
www.ril.fi/kirjakauppa

ISBN 978-951-758-683-2 (nid.)
ISBN 978-951-758-684-9 (pdf)
ISSN 0356-9403

Painopaikka: Grano Oy, 2022

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi ja saattaminen yleisön saataviin on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

© RIL ry

Alkusanat

RIL 107-2022 Rakennusten veden- ja kosteudeneristysohjeet sisältää veden- ja kosteudeneristuksen toiminnalliset, rakenteelliset ja työhön liittyvät suositukset sekä tuotteilta ja tarvikkeilta edellytettävät ominaisuudet. Ensimmäiset veden- ja kosteudeneristysohjeet maassamme on RIL antanut vuonna 1976. Ohjetta on tämän jälkeen uusittu tarpeen vaatiessa sen ajan tasalla pitämiseksi. Uudet ohjeet ovat ilmestyneet vuosina 1981, 1989, 2000 ja 2012. Tämä ohje korvaa ohjeen RIL 107-2012 ja sen käyttöönottoa suositellaan välittömästi alkavissa uudisrakennus- ja korjaushankkeissa.

Viime vuosina esille tulleet rakenteiden kosteustekniseen toimintaan liittyvät haasteet ovat monella tavalla vaikuttaneet tämän sekä RILin muiden aiheeseen liittyvien julkaisujen sisältöön. Päällimmäisiä vaikuttajia ovat ilmastomuutoksen myötä kasvanut ja edelleen kasvava ympäristön kosteusrasitus, lämmöneristyksen lisäyksen myötä vaipparakenteisessa tapahtuva kosteusteknisten olosuhteiden muutos sekä rakennus- ja kiinteistöalaa vaivanneet home- ja kosteusongelmat.

RIL tukee rakennus- ja kiinteistöalaa näiden haasteiden hallinnassa kattavalla tietopakettilla: rakennusfysiikan teoriaa, tuotetietoa ja ratkaisuesimerkkejä julkaisussa RIL 255 (Rakennusfysiikan käsikirja), hankeprosessin ja työmaan kosteudenhallintaa julkaisussa RIL 250 (Rakennuksen kosteudenhallinta ja homevaurioiden estäminen), piha-alueen vedenhallintaa julkaisussa RIL 126 (Rakennuspohjan ja tontti-alueen kuivatus) sekä seikkaperäisiä veden- ja kosteudeneristykseen liittyviä ohjeita tässä julkaisussa.

Ohjeen rakenne on pyritty selkeyttämään ja näin helpottamaan käyttöä. Tavoitteena on rakenteiden kosteusteknisen toiminnan laatutason parantaminen. Vaipan sisäpinnan ilmatiiviyden tärkeys sekä vaipan ulkopinnan kuivumismahdollisuus on tuotu korostetusti esille samoin kuin ratkaisujen varmatoimisuus ja kosteuden siirtokyky. Julkaisussa on pyritty kautta linjan suosittelemaan vikasietoisia ratkaisuja, joissa suunnittelussa, rakentamisessa, huollossa ja käytössä ilmenevät vähäisimmät virheet ja puutteet eivät vielä johda rakenteiden haitalliseen vaurioitumiseen. Ohje antaa myös mahdollisuuksia uusien veden- ja kosteudeneristysratkaisujen kehittämiseen.

Ohjeen kirjoittajia ovat Pekka Laamanen (toimituskunnan pj.), Ismo Heimonen, Tommi Mutanen, Lasse Rajala, Antti Souto, Timo Turunen sekä Juha Vinha. Toimituskuntaan ovat lisäksi kuuluneet Tapio Kilpeläinen, Pasi Käkelä, Tero Niemelä, Aimo

Nousiainen, Petri Silvennoinen ja Kirsi Torikka-Jalkanen. Toimituskunnan sihteerinä ja RILin edustajana toimi Pekka Talaskivi.

Ohje oli laajalla lausuntokierroksella. Kirjalliset ja suulliset kommentit sisälsivät arvokasta palautetietoa ohjeen viimeistelyä varten.

RIL ry kiittää toimituskunnan jäseniä, kirjoittajia, lausunnonantajia ja kaikkia henkilöitä ja organisaatioita, jotka ovat kannanotoillaan ja tiedoillaan vaikuttaneet tämän ohjeen syntymiseen.

Joulukuussa 2022

RIL ry

Jussi Aho
puheenjohtaja

Janne Tähtikunnas
toimitusjohtaja

Sisällysluettelo

1.	KOSTEUSTEKNISEN SUUNNITTELUN, TOTEUTUKSEN JA YLLÄPIDON YLEISOHJEET	9
1.1	Johdanto	9
1.2	Lait, asetukset ja ohjeet	10
1.3	Rakennusosien yleisiä kosteusteknisiä vaatimuksia	12
1.4	Kosteustekninen suunnittelu	13
1.5	Erytistilojen suunnittelu.....	17
	Kirjallisuutta	19
2.	RAKENTEIDEN KOSTEUSTEKNISEN TOIMINNAN MITOITUSOLOSUHTEET JA SUOJAUS KOSTEUSRASITUKSILTA	21
2.1	Sisäilman mitoitussuhteet.....	21
2.1.1	Sisäilman kosteus- ja lämpöolosuhteet.....	21
2.1.2	Paine-erot ja vesihöyryn konvektio	24
2.2	Ulkoilman mitoitussuhteet	28
2.3	Höyrynsulku, ilmansulku ja tuulensuoja	30
2.3.1	Höyrynsulun, ilmansulun ja tuulensuojan tehtävät.....	30
2.3.2	Höyrynsululle asetetut vaatimukset ja suositukset.....	31
2.3.3	Ilmansululle asetetut vaatimukset ja suositukset	39
2.3.4	Tuulensuojalle asetetut vaatimukset ja suositukset	39
2.4	Kalvomaiset höyryn- ja ilmansulut.....	44
2.4.1	Höyrynsulkukalvojen tuotevaatimukset ja -luokat	45
2.4.2	Bitumisten ja muovisten höyrynsulkukalvojen käyttöluokitus vaipparakenteille	48
2.5	Höyrynsulun, ilmansulun ja tuulensuojan asennus ja tiivistys.....	49
2.5.1	Höyrynsulun, ilmansulun ja tuulensuojan käyttö- ja asennusohjeita.....	49
2.5.2	Oheistarvikkeet	52
	Kirjallisuutta	53
3.	MAANVASTAISET RAKENTEET	57
3.1	Yleistä	57
3.2	Rakennuspohjan kuivatus ja kuivana pitäminen	57
3.2.1	Rakennuksen korkeusasema.....	57
3.2.2	Sade- ja sulamisvesien hallinta.....	58
3.2.3	Rakennuspohjan salaojitus	59
3.3	Maanvastainen alapohja	62
3.4	Perusmuurit ja kellarin seinät	64
3.5	Tuulettuva alustatila eli ryömintätila	66
3.5.1	Yleistä	66
3.5.2	Pohja-, sade- ja sulamisvesien hallinta ryömintätilassa.....	68
3.5.3	Tuuletus	68
3.5.4	Ryömintätilan lämmöneristäminen ja/tai lämmittäminen.....	70
3.5.5	Kuivauslaitteiden käyttö ryömintätilassa	70
3.5.6	Ryömintätilan jälkiseuranta ja huolto	71
3.6	Vedenpaineen alaiset rakenteet.....	71

3.6.1	Yleistä	71
3.6.2	Vedenpaineeneristys bitumikermeistä	73
3.6.3	Vedenpaineeneristys massaeristeillä.....	73
3.6.4	Vedenpaineeneristys bentoniittieristeillä	74
3.6.5	Vesitiivis betoni ja betonia tiivistävät lisäaineet.....	75
3.6.6	Muut vedeneristystarvikkeet	75
3.7	Käytönaikaiset tarkastukset ja huoltotoimenpiteet	75
	Kirjallisuutta	76
4.	ULKOSEINÄT.....	77
4.1	Ulkoseinän yleiset suunnittelu- ja toteutusperiaatteet.....	77
4.1.1	Ulkoseinärakenteen toiminnallisia vaatimuksia.....	77
4.1.2	Suunnitelmissa esitettävät asiat.....	80
4.2	Rakenteellisia ohjeita ulkoseinätyypeittäin.....	81
4.2.1	Betoniulkokokuorella toteutetut betonirakenteiset ulkoseinät.....	81
4.2.2	Harkkorakenteiset ulkoseinät.....	83
4.2.3	Eristerapatut kivirakenteiset ulkoseinät.....	84
4.2.4	Levyrapatut ulkoseinät.....	87
4.2.5	Puu- ja teräsrankaseinät, kevyt ulkoverhous	87
4.2.6	Tiiliverhotut ulkoseinät.....	90
4.2.7	Massiivipuurakenteiset ulkoseinät	93
4.2.8	Teräsohutlevypintaiset tuulettumattomat ulkoseinät	95
4.2.9	Lasirakenteiset ulkoseinät.....	95
4.3	Ulkoseinän liitosten suunnittelu- ja toteutusohjeita	96
4.3.1	Räystäät.....	96
4.3.2	Ikkuna- ja oviliitokset.....	96
4.3.3	Julkisivupinnan saumat, liitokset, pellitykset ja muut yksityiskohdat.....	97
4.3.4	Ulkoseinän ja ulkopuolisten vaakarakenteiden väliset liitokset.....	98
4.3.5	Ulkoseinän ja perusmuurin väliset liitokset	98
4.4	Käytönaikaiset tarkastukset ja huoltotoimenpiteet	99
	Kirjallisuutta	100
5.	YLÄPOHJAT	103
5.1	Yläpohjan yleiset suunnittelu- ja toteutusperiaatteet.....	103
5.2	Loivat katot.....	106
5.2.1	Kermikatot.....	106
5.2.2	Muut vedeneristeet	112
5.2.3	Lämmöneristykset.....	113
5.2.4	Ilman- ja höyrynsulku	113
5.2.5	Tuuletus.....	114
5.2.6	Vedenpoisto	116
5.2.7	Vedeneristyksen alustat	116
5.2.8	Käännetyt kattorakenteet.....	127
5.2.9	Viherkatot.....	127
5.2.10	Erytiskohdat.....	128
5.2.11	Käytönaikaiset tarkastukset ja huoltotoimenpiteet	135
5.3	Jyrkät katot.....	136
5.3.1	Yleistä	136

5.3.2	Bitumikatot	144
5.3.2.1	Bitumikattolaattakate	146
5.3.2.2	Kolmiorimakate	148
5.3.2.3	Tiivissaumakate	149
5.3.3	Metallikatot	151
5.3.3.1	Profiilipeltikatot	153
5.3.3.2	Saumatut metallikatot	155
5.3.4	Tiilikatot	157
5.3.5	Kuitusementtilevykatot	160
5.3.6	Kattoelementit	160
5.3.7	Lasikatot	161
5.3.8	Tarkastukset ja huoltotoimenpiteet	162
5.4	Erikoistapaukset	162
5.4.1	Ylipaineiset sisätilat	162
	Kirjallisuutta	163
6.	PIHAKANNET, TERASSIT JA PARVEKKEET	165
6.1	Yleistä	165
6.1.1	Kylmät rakenteet	166
6.1.2	Vedeneristeettömät rakenteet	167
6.2	Lämmöneristetyt liikennöidyt tasot ja pihakannet	167
6.2.1	Käännetty rakenne	167
6.2.2	Suljettu rakenne	171
6.3	Lämmöneristetyt terassit ja parvekkeet	172
6.3.1	Käännetty rakenne	172
6.3.2	Suljettu rakenne	172
6.4	Laadunvarmistus	173
6.4.1	Kermieristeet	173
6.4.2	Nestemäisenä levitettävät vedeneristeet	174
6.5	Käytönaikaiset tarkastukset ja huoltotoimenpiteet	178
	Kirjallisuutta	178
7.	RAKENNUKSEN SISÄPUOLISET VEDENERISTYKSET	179
7.1	Yleistä	179
7.2	Rakenteet	179
7.3	Vedeneristys ja pintarakenteet	182
7.4	Märkätilojen vedeneristystarvikkeet	187
7.5	Lattialämmitys	192
7.6	Ilmanvaihto	192
7.7	Suunnittelu	193
7.8	Työohjeet	193
7.9	Tarkastukset, laadunvalvonta ja huoltotoimenpiteet	193
7.10	Käyttöikä	194
	Kirjallisuutta	195
8.	VEDEN- JA KOSTEUDENERISTETTYJEN RAKENTEIDEN JA TILOJEN KORJAAMINEN	197
8.1	Yleistä	197
8.2	Kattorakenteiden tyypillisiä ongelmia ja korjaustapoja	199
8.3	Ulkoseinärakenteiden tyypillisiä ongelmia ja korjaustapoja	203

8.4	Maanvastaisten rakenteiden, ryömintätilojen ja maanvastaisten lattioiden tyypillisiä ongelmia ja korjaustapoja.....	207
8.4.1	Yleistä	207
8.4.2	Alapohjien korjaustapoja.....	209
8.4.3	Maanvastaisten seinärakenteiden korjaustapoja	210
8.5	Märkätilojen tyypillisiä ongelmia ja korjaustapoja.....	212
	Kirjallisuutta	214
LIITE 1. MÄÄRITELMIÄ.....		215
LIITE 2. TARKASTUKSET JA KUNNOSSAPITO.....		225
1.	Yleistä	225
2.	Tarkastukset.....	225
2.1	Suunnitelmien tarkastus.....	225
2.2	Vedeneristystöiden aloitustarkastus.....	227
2.3	Työnaikaiset tarkastukset.....	228
2.4	Vastaanottotarkastus	230
3.	Kunnossapito	231
3.1	Yleistä	231
3.2	Piha-alue ja rakennusvaippa.....	232
3.3	Rakennuksen sisäpuoli.....	233

ILMOITTAJAHAKEMISTO

Ilmoitukset julkaisun lopussa.

A-Insinöörit
Cramo Finland Oy
Finfoam Oy
Jita Oy
Katepal Oy
Kiinteistöalan Koulutuskeskus Oy
Muottikolmio Oy
Muovilami Oy
Nordic Waterproofing Oy
Ramboll Finland Oy
RKM Group Oy
Vahanan Rakennusfysiikka Oy/Afry
Vallox Oy